עשין קי טוח"מ סי׳ לח: ב ב מיי׳ שם פי״ח הל׳ א

ג ג מיי שם פ״כ הל׳

ממג שם:

מוסף רש"י

בל הזוממין מקדימין לאותה מיתה. מחייבין את הנידון, חרץ מזוממי ובועלה. כלומר הבועלים נידונין כמיחת הנבעלת חוץ מבועל בת כהן (סנהדרין צ.).

רבינו חננאל ביצד העדים נעשין זוממין מעיד ווממין מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה כו׳. ואקשינן [הא כיצד וכר׳] היאך אתם מעידים ביום פלוני שהרג פלוני את פלוני במקום פלוני ואתם . הייתם עמנו במקום פלוני הרי אלו זוממין. ופרקינן תנא התם קאי כל הזוממין מקדימין לאותה מיתה חוץ מזוממי בת כהן ובועלה. ויש עדים אחרים שאין בהם הזמה כל עיקר אלא מלקות בעלמא י . כיצד מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה כו' אין אומרים יעשה זה ילא לזרעו וליפסליה ליה . לדידיה לחודיה. בעינן כאשר זמם וליכא. כלומר הוא לא בא אלא לפסול לו ולזרעו ואם באת לפוסלו לו לבדו הנה לא נעשה כאשר זמם לעשות. בר פדא אמר ק"ו המחלל אינו מתחלל פי' כהן גדול ⁽¹⁾ שבא על אלמנה יחיללה הוא אינו מתחלל העד שבא לחלל והעיד עליו שהוא בן גרושה ונתכוין לחללו ולא חיללו אינו דין שלא יתחלל. ומתקיף רבינא אי הכי בטלת תורת עדים זוממין דאיכא למימר לדבריך

א) עי׳ רש״י ורבינו נהט לה קידושין עז ב׳ סוטה כג ב׳:

בעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה אין אומרים בו'. תימה כיון דאם החמו אינן נעשין בן

גרושה וחלולה א"כ גם בשלא יוזמו איך יעשה על פיהם בן גרושה (א) דהכי הוא האמת ואמאי הא הויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה ואין זה עדות °וי"ל כיון דלוקין הוי

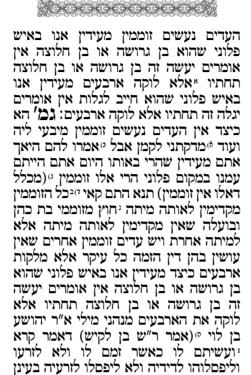
כאשר זמם והוי שפיר אתה יכול להזימה וקשה דה"כ מחי קחמר פרק היו בודקין (סנהדרין דף מא.) גבי עדי נערה המאורסה דאיהי לא מיקטלא דכיון דאינהו לא מיקטלי משום שיכולין לומר לאסרה על בעלה באנו והויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה ומאי קאמר והא מ"מ לוקין וי"ל דהתם כיון שבאין לחייבה מיתה וזממו להרוג את הנפש לא מיקיים כאשר זמם במלקות דהא בהדיח כתיב נפש בנפש גבי הזמה דעדות נפשות ולא חשיב יכול להזימה במלקות אבל הכא שלא כוון אלא לשווייה בן גרושה ובן חלוצה דליכא כי אם לאו בעלמא כיון שלקו חשיב שפיר עדות שאתה יכול להזימה °ועי"ל דגבי עדות דבן גרושה וחלולה לא חיישינן כלל באתה יכול להזימה דמהיכא נפקא לן דבעינן עדות שאתה יכול להזימה מכחשר זמם והא מוכח בגמרא דכאשר זמס לא נכתב לגבי עדות דבן גרושה (כ) ולח קחי כלל עליה בשום לד שבעולם אבל התם גבי נערה המאורסה ודאי כאשר זמם קאי נמי עליהן יידאם התרו בה מיקטלי אינהו בשהחמו ואילו איהי בלא הוזמו ש (והתם מיירי בלא התרו וכיון דכאשר זמם קאי עלייהו) לכך בעינן אתה יכול להזימה ויש לדקדק אמאי לא נקט מעידין אנו באיש פלוני שהוא ממזר כו' דזה הוה שייך בין בישראל בין בכהנים ובן גרושה לא פסיל אלא בכהנים ויש ליישב דנקטיה משום דקאי אזוממי בת כהן כדאיתא בגמרא ולכך נקט מידי דשייך בכחונה: כועידין אנו באיש פלוני שחייב

גלות. וא"ת היאך הם

יכולים לחייבו גלות בעדותן והא יכול

וי"ל דמיירי כשראו בו רגלים לדבר שנשמט הברזל מקתו ואיכא

למימר דלא נתכוין אבל קשה מהא דתנן פרק אלו הן הגולין (לקמן

. כאשר זמם לעשות וליכא בר פדא אומר

ק"ו ומה המחלל אינו מתחלל הבא לחלל

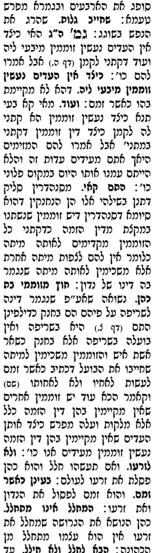
ולא חילל אינו דין שלא יתחלל מתקיף לה

רבינא אם כן במלת תורת עדים זוממין

הכהונה: הבא לחלל ולא חילל. עד זומם שרצה לחלל ולא חיללו אינו דין כו': אם כן. אם לומר מזיד הייתי כדאמר גבי אכלת חלב בפ"ק דבבא מציעא (דף ג:) באת לדרוש ק"ו זה בעדים זוממים בטלת תורת הזמתם: ומה

דף ט:) דשונא אינו גולה לאו כי האי גוונא דומיא דאוהב גולה ואמאי אינו גולה כיון דראו דהוי רגלים לדבר וי״ל דשאני שונא דיש לנו לומר טפי דבשנאה הכהו ועוד י"ל דמיירי שפיר דליכא רגלים לדבר והשתא ניחא משונא ומ"מ אוהב גולה כגון דשתיק כשאמרו לו העדים בודאי אי הוה אמר לא הרגמיו יכול לחרץ ולומר לא הרגמיו שוגג אלא מזיד כמו "בלא אכלמי חלב אבל כיון דשחק כהודאה דמיא: בד הזוממין מקדימין לאותה מיתה. פי׳ הקונטרס שאין להם נס והמלטה וקשה דמאי קמ״ל פשיטא ובכתובות? פירש שרולה לומר מקדימין שלא יענו הדין וגם זה קשה דמאי קמ"ל פשיטא לכך פירש ר"י מקדימין הכי פירושו ודאי אתה זריך להמיתן במיתה (ג) שהמיתו אבל ודאי אם אינו יכול אפ״ה נמימם בכל מיתה שנוכל כדתניא 🖰 הכה תכה (ב״מ דף לא:) וקשה דאמרינן פרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) דרולח וגואל הדם הוו ב' כתובין הבאין כאחד וכן קשה דבתוספתא (פי"ב דסנהדרין) תניא ¹⁰ אבל הזוממין שאין אתה יכול להמיתן במיתה הכתובה בהן אתה ממיתם בכל מיתה ודריש ליה מן קרא דובערת הרע מקרבך ואמאי ¹⁷ הוי רולח וגואל הדם ב' כתובין הבאים כאחד ומירץ ה״ר יוסף דרולח וגואל הדם הוו ב׳ כתובים הבאין כאחד לענין שלא נלמוד שאר מוממין מהם להמיחם אף במיחה שאינה מד׳ מיחות ב״ד אבל ימד מיתות ב"ד פשיטא נמיתם ככל חייבי מיתות: זובובוי בת בהן ובועלה שאין מקדימין לאותה מיתה אלא למיתה אחרת. גועלה דדרשינן היא ולא בועלה חוממי בת כהן דכתיב לאחיו (6) דדרשינן לאחיו ולא לאחותו וא״ת למה לי דרשא דלאחיו ולא לאחותו חיפוק ליה מהיא דנפקא לן דדרשינן (סנהדרין נא). את אביה היא מחללת היא ולא בועלה היא ולא זוממיה וי"ל הואיל וזוממיה באו לחייבה שריפה לא יבא לאוקומי מיעוטא דהיא אלא בבועלה ולא ממעטינן זוממין 🌣 (אלא מן (י) אחיו) אבל כיון דכתיב אחיו דרשינן נמי מהיא למעוטי זוממיה אבל קשה כיון דכחיב אחיו אמאי אינטריך למעוטי זוממין מהיא וייל דאי מאחיו הוה אמינא דה"מ כשהבועל היה נדון קרינן ביה לאחיו אבל אם לא היה נדון על פי עדותן כגון שהיה קטן בן ט' שנים ויום אחד או שלא הכירו הבועל לא קרינן ביה לאחיו קמ"ל היא ולא (1) זוממין למעוטי זוממין בכל ענין ומחחלה היה ר"י מסופק בהאי מילתא ושוב פשטה מפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מו.) דקאמר מיחה אחת מעין שתי מיתות כגון בת כהן ובועלה או בת כהן חוממי (ח) זוממין והשתא למה ליה זוממין מיפוק ליה דאיכא שתי מיתוח בלא זוממי זוממין משום הבועל שהוא בחנק אלא שמע מינה דאיירי כגון דליכא דין מיתה בבועלה כגון שהוא קטן כדפירשתי ואפ״ה קאמרי זוממי זוממין בחנק אלמא דהוה זוממין בחנק אע״פ דליכא דין מיתה בבועל: רעוד מרקתבי דקמן. ש פיר׳ הקונטרס דמאי בעי כילד וכו׳ הא קתני (ש) לקמן וכו׳ ועוד יש לפרש ועוד כלומר ואם חמלא לומר דלשון הזמה הוא זה אינו לפון שפיר שקופנים דווה בעי פינד ולאלומי קושיתא קמייתא: בעיבן באשר זמם ודיבא. קשיא היכא שמעידין שהוא מלרי שני דאינן דעל כרחך דין הזמה קאמר כדקתני ולאלומי קושיתא קמייתא: בעיבן באשר זמם ודיבא. קשיא היכא שמעידין שהוא מלרי שני דאינן באין לפסול זרעו כי אם לפסלו א"כ נפסול "ו"ל דמ"מ אשתו נפסלת דפסלה בביאתו וכתיב ועשיתם לו כאשר זמם לו ולא לאשתו:

ביצד העדים נעשין זוממין כו'. בגמרא מפרש מאי קאמר: חם חיש פלוני. כהן: שהוח בן גרושה. בפנינו נתגרשה אמו י קודם שנולד והרי הוא חלל ופסול: אין אומרים. אם הוומו והן כהנים יעשה זה בן גרושה וחלולה לקיים בו יי כחשר זמם חלח

ה'רסת מהר"מ דקתני,נ'ן (לקמן ה.], ג') מהר"ם מ"ז, ד) סנהדרין פט. ע"ש, ה) וליתא בילקוטן, ו) ועי׳ מוי"ט], ז) [דברים יט], ס רש"ל דהא אם, ט) רש"ל מ״ז, י) [כריתות יב.], ל) [דף מה. ע"ש], () רש"ל מות מה. ע"ש], () רש"ל מות יומת כו'. [עיין רש"ח], מ) נ"ל כל חייבי מיתות שאי אתה יכול כו׳. ועיין רש"ח, () כד' מיתות ב"ד פשיטא דנמיתם בכל חייבי מ"ו, ע) רש"ל הוא כפירוש

תורה אור השלם 1. וַעֲשִּׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר לַעֲשׁוֹת לְאָחִיוּ וֹבִעַרְתָּ הָרָע מִקּרְבֶּף: דברים יט יט

גליון הש"ם

תום' ד"ה מעידין כו' וי"ל כיון דלוקין. עי' שיטה מקובלת ב״ק דף עה ע״ב ד״ה עדות שאי אחה יכול להזימה: בא״ר ועי"ל דגבי עדות דב"ג. קשה לי כזה מסוגים דכתובות דף לג ע"ח רח"ם עדים זוממין ממונא משלם מלקי לא לקי משום דלאו התראה נינהו. משמע דאי בני התראה ראוי לומר יותר דמלקי לקי והא אם יהיה הדין דממונא לא משלם בטלה כל העדות דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה דבוה אין דומה לב"ג דהא קרא דהזמה קאי על הממון דהא משכחת בלא אחרו. וא"כ אדרבה אם ל"ל התראה אפשר לומר יותר דמלקי לקי ולא יהיה בממון כלל דין הזמה ולא קאי עלה ועשיתם כאשר זמם. עכ"פ אם לריכין התראה א"ר משכחה בתחוו כאשר זמה ישלמו ממון יהיה בכלל עדות שאי אתה יכול עדות שחי מתה יכול להזימה: ד"ה בעינן בו' וי"ל דמ"מ אשתו נפסלת. לכאורה עדיין קשה לר"י ביבמות דף סח דמלרי שני אינו פוסל את אשתו:

הגהות הב"ח

כן גרושה וחלוצה להכי: (ג) בא"ד גרושה וחלוצה ולה: (ג) ד"ה כל כוי נמיחה שרצו להמית אותו אכל אם ודאי אוונו אבל אם וואי שאינן יכולים להמיתן באותה מיתה אפ״ה נמיתס: (ד) בא״ד ואמאי ממעס. מ) באר וממטי הא הוי: (ס) ד"ה זוממי כוי לאחיו ודרשיגן לאחיו: כו כתחידו שבן מחדי (ו) בא"ד מן לאחיו לכל כיון דכתיב לאחיו וכו" לבל קשה כיון דכתיב לאחיו וכו' וי"ל דלוי ילא זוממיה למעוטי: (ה) בא"ד חוממי זוממיה והשתא למה ליה זוממי זוממיה וכו' זוממי זוממיה נחנק: (ע) ד"ה ועוד וכו' קתני לה לקמן: